

Nr 249.

Godkänd av första kammaren den 12 maj 1939.

Godkänd av andra kammaren den 12 maj 1939.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende jämte två motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 144.)

Till KONUNGEN.

Uti propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t i avseende å kapitalinvesteringar för telegrafverket föreslagit riksdagen, bland annat (punkt 27, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1939, Bil. 4), att till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 32,200,000 kronor.

Riksdagen har i förevarande sammanhang behandlat *dels* motionen II: 200, däri hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och åtgärder i syfte att förbilliga telefonen för landsbygdens befolkning; *dels ock* motionen II: 276, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning angående frågan om de avlägsna och glest bebodda trakternas telefonfråga samt undersöka i vad mån och under vilka former statens ekonomiska medverkan kan vara att påräkna.

Telegrafverket är för närvarande stätt i en rekordartad utveckling. Till telegrafverkets anläggningar — här i ej inbegripna nya fastigheter, som pläga finansieras från särskilda anslag — hava (under rubrik »Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende») under nedannämnda år av riksdagen anvisats eller beträffande 1939 års riksdag begärts följande anslag:

År	Anslagsbelopp kronor
1934	12,350,000
1935	15,000,000
1936	15,600,000
1937	27,500,000
1938	32,600,000
1939	41,400,000

Av sistnämnda belopp, 41,400,000 kronor, hava 9,200,000 kronor redan av innevarande års riksdag anvisats på tilläggsstat, medan återstoden 32,200,000 kronor äskats på riksstaten.

På en så kort tid som mellan åren 1934 och 1939 hava alltså anslagsbeloppen växt från 12,350,000 kronor till nu sammanlagt begärda 41,400,000 kronor. Dessa anslagsstegringar motsvaras och förklaras dock av abonnentantalets tillväxt. Ökningen av antalet telefonapparater har successivt årligen stegrats från 13,500 år 1933 till 62,000 år 1938. Ensamt åren 1936—1938 tillförde verket nära 160,000 apparater eller fjärdedelen av hela apparatbeståndet vid 1935 års slut. Vid 1938 års utgång utgjorde hela antalet apparater inom svenska telefonnätet 787,411. Antalet tecknade abonnemang första kvartalet 1939 uppgick till 16,429 mot 15,211 motsvarande kvartal år 1938, och ökningen för hela år 1939 beräknas nu till cirka 60,000 apparater.

Såsom riksdagen i samband med beviljande av anslag för ändamålet å tilläggsstat framhållit får denna telefonväsendets oväntat snabba tillväxt förklaras av de allmänna goda konjunkturen, som hittills rått samt också i viss mån av nuvarande rätt starka familjebildning. Vad särskilt städerna beträffar hava även ensamstående personer i ökad grad börjat skaffa sig egna bostäder, vari inledes telefon, och på landsbygden hava de genomförda allmänna lättnaderna för telefonanskaffningen bidragit till ökningen.

Dessa alltjämt ökade kapitalinvesteringar under en högkonjunktur, vars fortvaro är vanskelig att förutsäga, kunna tvivelsutan väcka betänksamhet, i all synnerhet, som anslagen helt bestritts eller äro avsedda att bestridas av lånemedel eller andra kapitalmedel. Verkställda avskrivningar måste sägas vara synnerligen begränsade, om i betraktande tages att investeringarna avse anläggningar som tekniskt snabbt föråldras.

Telegrafverkets ekonomiska utveckling har dock hittills fortgått tillfredsställande. Oaktat vidtagna allmänna, låt vara mindre taxelättnader, och trots genomförda förbättringar av särskilt landsbygdens telefonväsen och betydligt stegrade personalkostnader — i vilket avseende verkningarna av 1938 års lönerreglering emellertid ej ännu hunnit göra sig gällande — beräknas för år 1939 avkastningen komma att överstiga 6 %.

Vid hithörande anslags avvägning måste också, såsom riksdagen tidigare vid upprepade tillfällen framhållit, hänsyn tagas till att verkets tekniska utrustning alltjämt kan motsvara samfärdselns, näringslivets och trafikens stegrade krav. I betraktande särskilt härav har riksdagen, i likhet med departementschefen, ansett det av telegrafstyrelsen såsom behövt angivna anslagsbeloppet, 32,200,000 kronor, böra oavkortat beviljas.

Då i väckta motioner erinrats om de ekonomiska vanskligheter, som telefonanskaffningen alltjämt innebär för landsbygdsbefolkningen, kan riksdagen helt uttala sin anslutning till dessa synpunkter. Hithörande svårigheter äro dock uppenbarligen främst att hänföra till bebyggelseförhållandena med de därav följande högre anläggningskostnaderna. Det säger sig självt, att den spridda bosättningen och de större avstånden måste inverka avsevärt fördyrande på ledningskostnaderna. Anläggningen av stolplinjerna till de enskilda abonnenterna beräknas — trots telegrafstyrelsens ansträngningar att

genom lämplig ackordsättning hålla kostnaderna för stolpsättning och linjdragning inom måttliga gränser — normalt belöpa sig till 450 à 600 kronor per km. Per abonnent räknat hava, såsom av telegrafstyrelsens utredning framgår, senaste tidens kostnader vid vissa nya landsortsstationer utgjort för de manuella 1,446 och för automatiska 2,737 kronor. Häremot må sättas genomsnittssiffran för hela verket, alltså både städer och landsbygd inräknade, av cirka 480 kronor per abonnent. Trots dessa höga kapitalutlägg för landsbygdens del och en rekordartad anläggningsverksamhet i övrigt beräknas arbetet med frikretsarnas utökning — från tidigare cirka 0.5 km till 2 km (fri ledning inom 2 km från lokalstationen) — kunna avslutas under år 1941. Engångskostnaderna för arbetet med anordnandet av 2 kilometers frikrets vid alla telefonstationer beräknas uppgå till 13,500,000 kronor, och telegrafverkets driftkostnader skulle härigenom komma att ökas med över 2,000,000 kronor per år.

Telegrafstyrelsen tillämpar också numera avsevärt lindrigare villkor än tidigare för inrättandet av nya stationer. Telegrafstyrelsen är sålunda för närvarande beredd att inrätta en ny växelstation, så snart 5 nya huvudabonnemang tecknats att gälla under minst 5 år i följd. Härvid förutsattes, att den nya stationen är belägen på minst 5 kilometers avstånd från närmaste befintliga station. Enbart under de tre sista åren 1936—1938 har antalet växelstationer ökats med 899 eller med 300 per år.

Under nu angivna förhållanden har riksdagen, även med behjärtande av telefonväsendets alldeles särskilt stora betydelse för landsbygden, ansett sig icke böra göra någon särskild framställning till Kungl. Maj:t i frågan. Telegrafstyrelsen har själv satt som sitt mål att såvitt möjligt fullständigt utjämna telefonförhållandena mellan stad och landsbygd, och berättigade förväntningar kunna väl då hysas, att telegrafverket skall utan särskild hänvändelse söka utfinna de ytterligare möjligheter, liggande inom det rimligas gränser, som kunna förefinnas att uppnå detta rätt högt ställda mål. Angelägnast härvidlag synes nu vara, att klarhet i god tid skapas om de riktlinjer, som böra följas, sedan arbetet med de nya frikretsarna fullbordats. Vid de fortsatta utredningar och åtgärder, som i sådant syfte företagas, böra enligt riksdagens mening beaktas möjligheterna att underlätta telefonanskaffningen för den i regel under karga förhållanden strävande skogs- och ödebygdsbefolkningen. Redan den betydelse denna befolkning har för landets bebyggelse och framför allt för skogsnäringen kan motivera särskilda ansträngningar för att minska dess isolering.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen till *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* såsom kapitalinvestering för telegrafverket för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 32,200,000 kronor.

Stockholm den 12 maj 1939.

Med undersåtlig vördnad.